

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ФІНАНСОВОЇ ДІАГНОСТИКИ МАШИНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Останнім часом спостерігається значний вплив кризових явищ на економіку країни, що спричинюють негативний вплив на виробничо-господарську діяльність підприємств та відчутно знижують можливості фінансування при подальшому розвитку останніх. Машинобудування є провідною галуззю промисловості України, що характеризує ефективність всіх сфер економіки країни, та забезпечує рентабельність і конкурентоспроможність товарів і послуг.

Сучасні інтеграційні процеси спонукають до зростання конкуренції, насамперед, у промисловому секторі України, орієнтованому на зовнішні ринки збуту, зокрема і в машинобудівному комплексі, який у структурі експорту традиційно відіграє значну роль [1].

Фінансовий аналіз є невід'ємною частиною при прийнятті інвестиційних рішень. Особливо актуальним є проведення фінансової діагностики машинобудівних підприємств, що дозволить комплексно і всебічно оцінити усі сфери діяльності підприємства та визначити наявні проблеми та перспективи розвитку.

Діагностика фінансового стану підприємств машинобудівної промисловості є комплексним аналізом, щодо виявлення сильних і слабких позицій та можливих шляхів ефективного розвитку.

Саме значні економічні перетворення забезпечують зміни в країні, що є запорукою підвищення фінансової стійкості, прибутковості, конкурентоспроможності та платоспроможності підприємств машинобудування.

Дослідження діяльності підприємств машинобудівної промисловості показали вплив значної кількості чинників як зовнішнього так і внутрішнього середовища, що вказує на необхідність у пільговому фінансуванні і кредитуванні, збільшенню бюджетного фінансування інноваційної діяльності, розвиток інноваційно активних підприємств і екологічно спрямованих виробництв з урахуванням основних проблем машинобудівної галузі.

Фінансова діагностика дає підстави для прийняття тих чи інших рішень для попередження негативних ситуацій і, як наслідок, можливого банкрутства підприємства.

З метою формування системи фінансової діагностики підприємств машинобудівної промисловості, досліджено вплив фактора на показник за допомогою однофакторної

економетричної моделі, що дозволила визначити наявність так і ступінь зв'язку між двома випадковими величинами або величинами, які можна з деяким допустимим ступенем точності вважати такими.

Відзначено про наявність зв'язку між деяким показником дохід від реалізації продукції Y та дебіторською заборгованістю за товари, роботи, послуги X , як досліджуваними змінними величинами між якими заздалегідь передбачається зв'язок.

З метою перевірки даного твердження за фактичними даними щодо дебіторської заборгованість за товари, роботи, послуги та фактичним значенням відповідного показника дохід від реалізації продукції розраховується коефіцієнт кореляції, який виступає кількісною мірою взаємозв'язку названих змінних.

Коефіцієнт кореляції – це математичне сподівання добутку нормованих відхилень випадкових величин від своїх математичних сподівань або відношення коваріації випадкових величин до добутку середньоквадратичних відхилень. За результатами розрахунків має бути перевірена значимість коефіцієнту кореляції за відповідним статистичним критерієм [2].

Інформацію про напрямок кореляційного зв'язку несе в собі коефіцієнт кореляції, який змінюється від «-1» (сувора зворотна лінійна залежність) до «+1» (сувора пряма пропорційна залежність). При значенні 0 лінійної залежності між двома статистичними вибірками немає. За допомогою програми Statistica проводилися розрахунки однофакторної економетричної моделі [2].

Зазначено, що на результати оцінювання зв'язку між досліджуваними величинами суттєво впливає обсяг статистичної вибірки. Для вибірки даних обрано ПАТ Харківський електротехнічний завод «Укрелектромаш», що отримало мінімальне значення показника R (0,31) та характеризує не стійкий фінансовий стан, тобто фактичні значення його показників найбільш наближені до еталонного.

З метою наявності кореляційного зв'язку між факторною X (дебіторської заборгованість за товари, роботи, послуги) та результативною Y (дохід від реалізації продукції) ознаками запропоновано визначити лінію регресії за лінійною моделлю.

Використовуючи кореляційний аналіз,

досліджено вплив на дохід від реалізації продукції (Y) фактора дохід від реалізації продукції (X) за період 2007–2016 рр. ПАТ Харківський електротехнічний завод «Укрелектромаш» що представлено в табл. 1.

Таблиця 1
Залежність між факторною (x) та результативною (y) ознаками

Рік	Дебіторської заборгованість за товари, роботи, послуги, X	Дохід від реалізації продукції, Y	D ²
2007	91461	739172	0
2008	12843	73673	4
2009	18885	81013	4
2010	16254	91699	1
2011	15119	396812	16
2012	4726	47604	16
2013	4835	34234	0
2014	7076	27210	4
2015	15806	40762	4
2016	18669	38524	25

Результати розрахунку, свідчать про зв'язок між досліджуваними ознаками, тобто коефіцієнт кореляції Спірмена $r=0,552$, тоді як критичне значення критерію Спірмена при даному числі ступенів свободи становить 0,648.

На рис. 1 представлено лінію регресії за лінійною моделлю щодо зв'язку між факторною X (дебіторської заборгованість за товари, роботи, послуги) та результативною Y (дохід від реалізації продукції) ознаками.

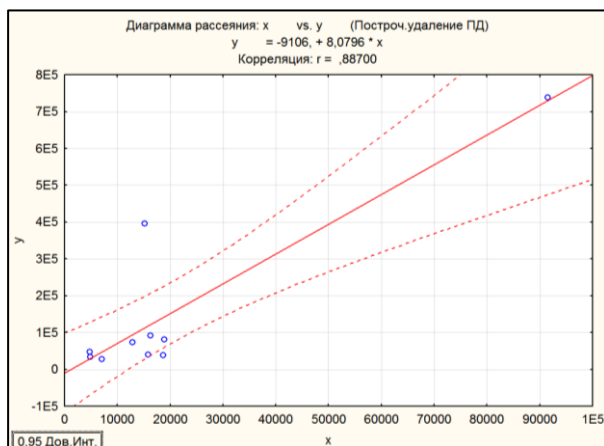

Рис. 1. Лінія регресії за лінійною моделлю щодо зв'язку між факторною X (дебіторської заборгованість за товари, роботи, послуги) та результативною Y (дохід від реалізації продукції) ознаками

На основі отриманих даних, зазначено, що основним фактором розвитку машинобудівного підприємства є грошові надходження, тобто його конкурентоспроможність та фінансовий стан. Тоді, як дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги виникає при продажу їх із відстрочкою

платежу, та визнається активом одночасно з визнанням доходу від реалізації продукції, товарів, робіт і послуг та оцінюється за первісною вартістю.

Лінійний зв'язок між факторною X (дебіторської заборгованість за товари, роботи, послуги) та результативною Y (дохід від реалізації продукції) ознаками має вигляд:

$$Y = -9106 + 8,0796 \times X,$$

де Y – дохід від реалізації продукції (результативна ознака);

a – параметр рівняння, який характеризує початковий рівень (-9106);

b – параметр рівняння, який характеризує середній абсолютний приріст (8,0796);

X – дебіторської заборгованість за товари, роботи, послуги (факторна ознака).

Коефіцієнт кореляції Пірсона набуває значень у межах ± 1 , тому характеризує не лише щільність, а й напрямок зв'язку. Додатне значення свідчить про прямий зв'язок, а від'ємне – про обернений. Результати твердження про наявність зв'язку між деяким показником дохід від реалізації продукції Y та дебіторської заборгованість за товари, роботи, послуги X, як досліджуваними змінними величинами між якими заздалегідь передбачається зв'язок підтверджено тобто, лінійний коефіцієнт кореляції Пірсона $r = 0,887$ свідчить про щільний прямий зв'язок.

Удосконалення фінансового стану можливе за рахунок збільшення вхідних та зменшення вихідних грошових потоків. Підвищення розмірів вхідних грошових потоків можливе за рахунок: збільшення виручки від реалізації; рефінансування дебіторської заборгованості; продажу частини основних фондів.

З огляду на вищезазначене, фінансова діагностика має елементарний характер, проте виконує необхідні функції на досліджуваному підприємстві, спрямовуючи на покращення інформаційного забезпечення, ефективності менеджменту, формуванню результативних механізмів взаємодії з середовищем функціонування. Отримані результати визначили особливості функціонування досліджуваного підприємства, сформовано індивідуальний діапазон граничних значень складових даної моделі, що склали базу для подальших досліджень.

Список літератури

1. Латишева О. В. Основні тенденції розвитку, перспективи та можливості забезпечення сталого розвитку машинобудівних підприємств в Україні, Економічний вісник Донбасу, № 1 (47), с. 82–88, 2017

2. Л. М. Топтунова та ін., Дослідження однофакторної і багатофакторної регресії, аналіз часових рядів у системі STATISTICA 6, Краматорськ : ДДМА, 2008.